

JOURNAL OF SOCIAL AND HUMANITIES SCIENCES RESEARCH

Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi

Open Access Refereed e-Journal & Refereed & Indexed

Article Type	Research Article	Accepted / Makale Kabul	21.06.2019
Received / Makale Geliş	14.05.2019	Published / Yayınlanma	21.06.2019

SAĞLIK ÇALIŞANLARINDA İNTERNET BAĞIMLILIĞINA ETKİ EDEN FAKTÖRLERİN LOJİSTİK REGRESYON ANALİZİ İLE İNCELENMESİ INVESTIGATION OF FACTORS AFFECTING INTERNET ADDICTION IN HEALTHCARE WORKERS BY LOGISTIC REGRESSION

Araştırma Görevlisi Erkut BOLAT

İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Biyoistatistik Anabilim Dalı, İstanbul/ TÜRKİYE
ORCID:0000-0002-4460-0708

Uzman Özkan AYVAZ

İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı, İstanbul/ TÜRKİYE
ORCID: 0000-0002-2675-4439

Doç. Dr. Eray YURTSEVEN

İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Biyoistatistik Anabilim dalı, İstanbul/ TÜRKİYE
ORCID: 0000-0003-0565-6407

ÖZET

Bu çalışmada sağlık çalışanlarında internet bağımlılığının değerlendirilmesi ve bazı faktörlerin internet bağımlılığına etkisinin araştırılması amaçlanmıştır. Çalışmaya İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesinde çalışmakta olan 324 kişi dahil edilmiştir. Katılımcıların 122 si(%37.7) erkek ve 202 si (%63.3) si kadındır. Çalışma anket çalışması şeklinde yürütülmüş olup katılımcılara, demografik özellikler, internet kullanımı ve Young'ın İnternet Bağımlılığı Testi (İBT) sorulmuştur. Lojistik regresyon analizi sonucunda modelde yaş, öğrenim seviyesi, interneti oyun amaçlı kullanma, interneti bilgi amaçlı kullanma ve İBT skoru anlamlı bulunmuştur ($p<0.005$). İnternet bağımlısı olan kişilerde (İBT) skoru yüksek görülmektedir. Yaş arttıkça internet bağımlılığı azalmaktadır. Özellikle interneti oyun amaçlı kullanma internet bağımlılığında etkili olduğu bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: internet bağımlılığı, lojistik regresyon, Young'ın İnternet Bağımlılığı Testi

ABSTRACT

The aim of this study was to evaluate the internet addiction in health care workers and to investigate the effects of some factors on internet addiction. 324 people who are working in Istanbul University Faculty of Medical Hospital were included in the study. 122 (37.7%) of the participants were male and 202 (63.3%) were female. The study was conducted in the form of a survey and participants were asked about demographic characteristics, internet use and Young's Internet Addiction Test (IAT). As a result of logistic regression analysis, age, education level, use of internet for game, use of internet for information and (IAT) score were found significant in the model ($p<0.005$). IAT score is high in people with internet addiction. Internet addiction decreases with age. In particular, using the internet for gaming was found to be effective in internet addiction.

Keywords: internet addiction, logistic regression, Young's Internet Addiction Test

1. GİRİŞ

Ergenlerin ve gençlerin eğitsel aktivitelerinde, iletişimde ve eğlenmeleri amacıyla internet dünya genelinde yaygın olarak kullanılmaktadır (Bener ve Bhugra, 2013). İnternet modern yaşamın ayrılmaz bir parçası olup günlük hayat ve iş hayatı açısından pek çok faydası vardır. İnternet, gelişen teknolojilerle birlikte sosyal açıdan ve tıp camiasında çokça tartışılan, sağlık açısından zararlı etkiler de göstermektedir. Araştırmacılar bazı internet sitelerinin, özellikle sosyalleşmek için kullanılan internet sitelerinin, kişilerin davranışlarını etkilediğini ve patolojik düşüncelere neden olabilecek kapasitede

olduğunu vurguladılar (Young ve Rogers, 1998; Young,1999; Morrison ve Gore, 2010). Problemlerli internet kullanımı, sosyal ve duygusal açıdan kullanıcıları negatif etkilemektedir (Shapia ve diğ., 2003).

İnternet kullanımının en büyük olumsuz etkisi ise üzerinde çokça tartışılan internet bağımlılığı rahatsızlığına (İBR) neden olmasıdır (Byun ve diğ., 2009). İBR'nın çok sayıda araştırmada incelenmesine rağmen henüz ICD-10 (Uluslararası Hastalık Sınıflaması) hastalık sınıfının mı yahut DSM-IV (Zihinsel Hastalıkları Teşhis ve İstatistik Kitapçığı) hastalık sınıfının mı içinde yer aldığı belirlenemedi (Morrison ve Gore, 2010; Murali ve George, 2007). Yapılan araştırmalar göstermiştir ki, çocuklar ve ergenler internet oyunlarına, yetişkinlerin alkol, uyuşturucu ve kumara bağımlı oldukları gibi bağımlı olurlar. İnternet bağımlılığı, dünya üzerinde zamanla çok daha önemli bir konu olacaktır (Bener ve Bhugra, 2013; Young, 1999; Morrison ve Gore, 2010; Murali ve George, 2007; Lam ve diğ., 2009; Kim ve diğ., 2010; Block, 2008, Kılıç ve diğ., 2016). (Oktay ve diğ., 2013) üniversite öğrencilerinin internet kullanımına etki eden faktörleri lojistik regresyon modeli ile incelediler. Bu modelde sadece öğrencilerin yaşı ve anne eğitim düzeyi anlamlı bulunmuştur.

2. YÖNTEM

Bu çalışma İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesinde sağlık personeli olarak çalışan 324 kişi üzerinde Ocak- Nisan 2019 tarihleri arasında anket çalışması olarak gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya katılanların yaş aralığı 20-64, yaş ortalaması 38.06 ve standart sapması 10.36 dır.

Çalışmaya katılanlara demografik özellik olarak yaş, cinsiyet, öğrenim seviyesi, internetle ilgili olarak, kendinizi internet bağımlısı görüp görmeme, interneti oyun amaçlı kullanıp kullanmama, bilgi amaçlı kullanıp kullanmama, sosyal medya amaçlı kullanıp kullanmama sorulmuştur. Ölçek olarak Young'ın İnternet Bağımlılığı testi kullanılmıştır.

Young'ın İnternet Bağımlılığı Testi (İBT) (Young ve Rogers, 1998) içerdiği 20 likert ögesi ile internet bağımlılık seviyesini az, orta, aşırı olacak şekilde ölçmek için tasarlanmıştır. Her ögeye verilebilecek olası puan 0-5 arasındadır (0=hiç, 1=nadiren, 2=ara sıra, 3=sık sık, 4=çok kez ve 5=her zaman). En yüksek puan 100 olup, 49 kadar olanlar normal, 50-79 arası problemlerli ve 80-100 arası anlamlı bir derecede problemlerli kabul edilir (Beard, 2005).

Sağlık veya sosyal bilimlerde incelenen değişkenlerin bazıları var-yok, başarılı/başarısız, evet-hayır gibi kategorik verilerin en yaygın kullanım şekli olan iki seçenekli verilerden oluşmaktadır. Bazı sonuçlar ise hiç-az-çok, yok-orta-çok biçiminde üçlü nitelik olarak meydana gelirler. Bağımlı ve bağımsız değişken ayrımının yapıldığı çok değişkenli bir modelde, bağımlı değişken nominal ölçekli bir değişken olduğunda En Küçük Kareler (EKK) tekniğiyle elde edilen tahminler yetersiz kalmakta, yani tahmin edilen varyanslar artık minimum olmamaktadır (Kalaycı, 2010). Bağımlı değişkenin iki seçenekli kategorik veriler olması durumunda, bağımsız değişkenler ile bağımlı değişken arasındaki sebep-sonuç ilişkisini incelerken lojistik regresyon analizi kullanılır (Agresti, 1996)

Lojistik regresyon modeli aşağıdaki formülle ifade edilir:

$$L = \ln \left[\frac{pi}{1 - pi} \right] = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \dots + \beta_i X_i$$

Lojistik regresyon model seçiminde adimsal yöntemlerde kullanılacak test istatistiğinin seçiminde Wald istatistiği bazı durumlarda hatalı sonuçlar verebileceğinden ve lojistik regresyon modelinin parametreleri, analitik olarak elde edilemediğinden, maksimum olabilirlik tekniğiyle tahmin edilmektedir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2010; Field, 2005; Kalaycı, 2006).

Verilerin analizi Statistical Package for Social Sciences 21.0 (IBM Corp.; Armonk, NY, USA) paket programı ile yapıldı. Katılımcıların niteliksel özellikleri tablolarda frekans (f) ve yüzde (%) olarak gösterildi. Niceliksel değişkenler için ortalama, standart sapma, medyan ve yüzdelik değerleri verildi. İBT skoru ile bağımsız iki grup karşılaştırmaları Mann Whitney U testi ile karşılaştırılmıştır. İstatistiksel anlamlılık seviyesi p<0.05 olarak kabul edilmiştir.

3. BULGULAR ve YORUMLAR

Çalışmaya katılanların demografik özellikleri Tablo 1’de gösterilmiş olup cinsiyette kadınların sayısı erkeklerden daha fazladır.

Tablo 1. Demografik Değişkenlerin Tanımlayıcı İstatistikleri

Demografik Değişkenler		Frekans(f)	Yüzde(%)
Cinsiyet	Kadın	202	62.3
	Erkek	122	37.7
Yaş	20-30	89	27.5
	31-40	100	30.9
	41-50	99	30.6
	51-60	31	9.6
	60+	5	1.5
	Öğrenim Seviye	İlkokul	5
Ortaokul		11	3.4
Lise		45	13.9
Üniversite		207	63.9
Lisansüstü		56	17.3

Yaş değişkeninde frekansın en yüksek olduğu aralık 31-40, 41-50 dir. Öğrenim seviyesi en yüksek olan üniversite mezunlarıdır.

Tablo 2. İnternet Kullanımı İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler

İnternet Kullanımı		Frekans(f)	Yüzde(%)
Kendimi internet bağımlısı olarak görüyorum	Hayır	217	67.0
	Evet	107	33.0
İnterneti oyun amaçlı kullanıyorum	Hayır	224	69.1
	Evet	100	30.9
İnterneti sosyal medya amaçlı kullanıyorum	Hayır	64	19.8
	Evet	260	80.2
İnterneti bilgi amaçlı kullanıyorum	Hayır	10	3.1
	Evet	314	96.9

Tablo 2’den de görüleceği üzere kendisinin internet bağımlısı olarak gören yüzde 33 olup interneti kullanma amacı olarak bilgi amaçlı kullanma yüzdesi 96.9 ile en yüksektir.

Tablo 3. Young’ın İnternet Bağımlılığı Testi Tanımlayıcı İstatistikleri

Young’ın İnternet Bağımlılığı Testi	Ortalama	Standart Sapma	75. Yüzdellik	50.Yüzdellik (Medyan)	25. Yüzdellik
Ne sıklıkla kendinizi planladığınızdan daha fazla süre çevrimiçi buluyorsunuz?	2.22	1.36	3.00	2.00	1.00
Ne sıklıkla vaktinizi ev işlerinden daha çok online olmaya harcıyorsunuz?	1.95	1.44	3.00	2.00	1.00
Ne sıklıkla internetten elde edeceğimiz heyecanı arkadaşlarınızla yaşayacağınız samimiyete tercih edersiniz?	1.39	1.38	2.00	1.00	0.00
Ne sıklıkla diğer internet kullanıcıları ile yeni ilişkiler kurarsınız?	1.21	1.25	2.00	1.00	0.00

Tablo 3. Young'ın İnternet Bağımlılığı Testi Tanımlayıcı İstatistikleri (Devamı)

Young'ın İnternet Bağımlılığı Testi	Ortalama	Standart Sapma	75. Yüzdalık	50.Yüzdalık (Medyan)	25. Yüzdalık
Hayatınızdaki bireyler, internette geçirdiğiniz süreden ötürü ne sıklıkla şikayetçi olurlar?	1.41	1.41	2.00	1.00	0.00
Okul notlarınız veya ödevleriniz internette harcadığınız süreden dolayı ne sıklıkla kötüye gider?	1.12	1.32	2.00	1.00	0.00
Ne sıklıkla maillerinizi yapmanız gereken işlerden önce kontrol edersiniz?	1.91	1.45	3.00	2.00	1.00
İş performansınız veya verimliliğiniz internette dolayı ne sıklıkla kötüye gider?	1.21	1.21	2.00	1.00	0.00
Birileri internette ne yaptığınızı sorduğunda ne sıklıkla kendinizi savunurken ya da birşeyleri gizlerken bulursunuz?	1.19	1.27	2.00	1.00	0.00
Ne sıklıkla hayatınız ile ilgili rahatsız edici düşünceleri internetteki sakinleştirici düşünceler yardımıyla aklınızdan çıkarırsınız?	1.51	1.32	2.00	1.00	0.00
Ne sıklıkla kendinizi tekrar online olacağınızı tahmin ederken buluyorsunuz?	1.26	1.34	2.00	1.00	0.00
Ne sıklıkla internetsiz bir hayatın sıkıcı, boş ve neşesiz olduğunu düşünüp endişe duyuyorsunuz?	1.55	1.44	2.00	1.00	0.00
Siz online iken birisi sizi rahatsız ederse ne sıklıkla sinirlenir, bağırır ya da kavga edersiniz?	1.24	1.36	2.00	1.00	0.00
Gece geç vakitlere kadar online olduğunuzdan dolayı ne sıklıkla uykusuz kalırsınız?	1.40	1.44	2.00	1.00	0.00
Online olmadığınızda ne sıklıkla kendinizi dalgın hissedersiniz ya da online olduğunuzu hayal edersiniz?	1.14	1.41	2.00	1.00	0.00
Online iken ne sıklıkla kendinizi “sadece bir kaç dakika daha devam etmeliyim” derken buluyorsunuz?	1.45	1.39	2.00	1.00	0.00
Online olarak harcadığınız zamanı ne sıklıkla azaltmaya çalışıyor ve bu konuda başarısız oluyorsunuz?	1.38	1.37	2.00	1.00	0.00
Online olduğunuz süreyi ne sıklıkla gizlemeye çalışıyorsunuz?	1.13	1.29	2.00	1.00	0.00
Tanıdıklarınızla dışarı çıkmak yerine internette vakit geçirmeyi ne sıklıkla tercih edersiniz?	1.05	1.28	2.00	1.00	0.00
Online olmadığınızda ne sıklıkla kendinizi depresif, karamsar veya tedirgin hisseder ve hemen online olursunuz?	1.06	1.38	2.00	1.00	0.00

Young'ın internet bağımlılığı testi incelendiğinde katılımcıların “Ne sıklıkla kendinizi planladığınızdan daha fazla süre çevrimiçi buluyorsunuz?” maddesine en yüksek (2.22±1.36) cevap verdiği ve en düşük olarak da (1.05±1.28) “Tanıdıklarınızla dışarı çıkmak yerine internette vakit geçirmeyi ne sıklıkla tercih edersiniz?” maddesine cevap verdiği görülmektedir.

Tablo 4. İnternet Kullanımı Değişkenleriyle İBT Skoru Karşılaştırması

İnternet Kullanımı	İBT Skoru							
	Frekans	Ortalama	Standart Sapma	Medyan	Maksimum	Minimum	p değeri	
Kendimi internet bağımlısı olarak görüyorum	Hayır	217	18,94	15,02	16,00	73,00	2,00	<0.001
	Evet	107	44,31	17,88	44,00	77,00	10,00	
İnterneti oyun amaçlı kullanıyorum	Hayır	224	21,91	16,18	20,00	77,00	1,00	0.298
	Evet	100	39,44	22,27	43,00	75,00	2,00	
İnterneti sosyal medya amaçlı kullanıyorum	Hayır	64	18,88	13,55	18,00	58,00	1,00	<0.001
	Evet	260	29,40	20,75	24,00	77,00	2,00	
İnterneti bilgi amaçlı kullanıyorum	Hayır	10	33,80	15,21	30,00	66,00	18,00	<0.001
	Evet	314	27,11	20,08	22,00	77,00	0,00	

Tablo 4'e bakıldığında internet kullanımı ile değişkenleriyle İBT skoru karşılaştırmalarında kendimi internet bağımlısı olarak görüyorum, interneti sosyal medya amaçlı kullanıyorum, interneti bilgi amaçlı kullanıyorum istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

Tablo 5. İnternet Bağımlılığı ve Etkileyen Faktörlerin Lojistik Regresyon Modeli

Değişkenler	Beta Katsayısı	Standart Hata	Wald İstatistiği	Anlamlılık düzeyi(p)	Odds Ratio	%95 O.R. Güven Aralığı	
						Alt sınır	Üst sınır
Cinsiyet	-0.138	0.333	0.172	0.678	0.871	0.454	1.672
Yaş	-0.493	0.174	8.028	0.005	0.611	0.435	0.859
Öğrenim Seviye	0.672	0.243	7.678	0.006	1.958	1.217	3.151
İnterneti oyun amaçlı kullanma	0.746	0.346	4.637	0.031	2.108	1.069	4.156
İnterneti sosyal medya amaçlı kullanma	-0.447	0.431	1.079	0.299	0.639	0.275	1.487
İnterneti bilgi amaçlı kullanma	-1.786	0.812	4.845	0.028	0.168	0.034	0.822
İBT Skoru	0.112	0.010	53.381	0.000	1.118	1.098	1.141

Tablo 5'te lojistik regresyon analizi modeline göre yaş, öğrenim seviye, interneti oyun amaçlı kullanma, interneti bilgi amaçlı kullanma ve İBT skoru anlamlı bulunmuştur ($p < 0.05$). Anlamlı değişkenlerden Odds Ratio'su en yüksek olan 2.108 (1.069-4.156) ile interneti oyun amaçlı kullanma ve düşük olan 0.168 (0.034-0.822) ile interneti bilgi amaçlı kullanmadır. Ayrıca lojistik regresyon modelinin Nagelkerke R^2 değeri 0.53 tür.

4. SONUÇ

Çalışmada kendisini internet bağımlısı olarak gören ve görmeyenleri etkileyen faktörler değerlendirildiğinde modele göre interneti oyun amaçlı kullanma en önemli etkidir. Cinsiyet önemli bir faktör olarak görülmemektedir. Yaş değişkeninde Odds Ratio 1'den küçük olduğu için internet bağımlılığına göre koruyucu hükmündedir. Yani yaş ilerledikçe bağımlılık azalmaktadır. Ayrıca öğrenim seviyesinin artışı internet bağımlılığı ile doğru orantıdadır. Buna karşın, interneti bilgi amaçlı kullanmada Odds Ratio 1'den küçük olduğu için koruyucu faktör olarak bulunmuştur. Bu durumun öğrenim seviyesinin artışı ile internetin bilgi amaçlı kullanımı yaygınlaştırması neticesinde olduğu

düşünülmektedir. İnternetin sosyal medya amaçlı kullanımı bu modelde anlamlı bulunmamıştır. Bu durumun sağlık çalışanlarının yoğun iş temposu sebebiyle olduğu yorumlanmaktadır. Son olarak kendisini internet bağımlısı gören ve görmeyen ile Young'ın internet bağımlılığı skoru da önemli bir etkidir. Kendisini internet bağımlısı olarak görenlerde İBT skoru doğru orantılı olarak yüksektir. Young'ın internet bağımlılığı testi internet bağımlılığını ölçmede en önemli testlerden biridir.

KAYNAKÇA

- AGRESTI, A. (1996). Introduction to Categorical Data Analysis, *New Jersey*: John Wiley and Sons Inc.
- BEARD, KW. (2005). Internet addiction: A review of current assessment techniques and potential assessment questions, *Cyberpsychology and Behavior*, 8(1): 7–14.
- BENER,A., BHUGRA, D. (2013). Lifestyle and Depressive Risk Factors Associated with Problematic Internet Use in Adolescents in an Arabian Gulf Culture, *Journal of Addiction Medicine*, 7: 236-42.
- BLOCK, JJ.(2008). Issues for DSM-V:Internet addiction, *American Journal of Psychiatry*,165 (3):306-7.
- BYUN, S., RUFFINI, C., MILLS, JE. (2009). Internet addiction: Metasynthesis of 1996–2006 quantitative research, *Cyberpsychology and Behavior*, 12(2): 203-207.
- KALAYCI, Ş. (2010). SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri, Ankara: Öz Baran Ofset.
- KILIC, M., AVCI, D., UZUNCAKMAK, T. (2016). Internet Addiction in High School Students in Turkey and Multivariate Analyses of the Underlying Factors, *J Addict Nurs*, 27(1):39-46.
- KIM, Y., PARK, JY, KIM, SB., JUNG, IK., LIM, YS. KIM, JH. (2010). The effects of Internet addiction on the lifestyle and dietary behavior of Korean adolescents, *Nutrition Research and Practice*, 4(1): 51-57.
- LAM, LT., PENG, ZW., MAI, JC., JING,J.(2009). Factors associated with Internet addiction among adolescents, *Cyberpsychology and Behavior*, 12:1-5.
- MORRISON, CM., GORE, H. (2010). The Relationship between Excessive Internet Use and Depression: A Questionnaire-Based Study of 1,319 Young People and Adults, *Psychopathology*, 43(2): 121-126.
- MURALI, V.,GEORGE, S. (2007). Lost online: an overview of Internet addiction, *Advances in Psychiatric Treatment*, 13: 24-30.
- OKTAY.,E.,CELİK.A, AKBABA, A., KUCUKGULER K. (2013). İnternet ve Cep Telefonu Kullanımının Lojistik Regresyon Yardımıyla Analizi: Atatürk Üniversitesi Lisans Öğrencileri Örneği, *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(1):479-496.
- SHAPIRA, N., LESSING, M. (2003). Goldsmith T, Szabo S, Lazoritz M, Gold M. Problematic Internet use: Proposed classification and diagnostic criteria. *Depression and Anxiety*, 17(4): 207–216.
- YOUNG, KS. ROGERS, RC.(1998) The relationship between depression and Internet addiction. *Cyber Psychology and Behavior* , (1): 25-28.
- YOUNG, KS.(1999). Internet addiction: symptoms, evaluation and treatment. *In Innovations in Clinical Practice: A Source Book* (eds. L. Vande Creek and T. Jackson), Professional Resource Press, 17: 19-31.